

Η ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ της Ακρόπολης

Από τη Λίτσα Τότσα (κείμενο)

Η Ακρόπολη δεν είναι μόνο ένα μνημείο πολιτιστικής αλλά και φυσικής κληρονομιάς. Μια ζώνη μεταξύ ουρανού και γης, που όχι μόνο σου επιτρέπει με ένα βήμα να κάνεις ένα τεράστιο άλμα στο χρόνο αλλά φιλοξενεί και μια σημαντική βιοποικιλότητα, με πλούσια χλωρίδα και πανίδα (500 είδη), η οποία επιβιώνει ανάμεσα σε παλιά και νέα κτίρια, πλατείες, κήπους, άλση, ρέματα, αρχαιολογικούς χώρους, δρόμους και αλάνες. Η ελληνική έκδοση του περιοδικού GEO, συμμετέχοντας στις παγκόσμιες εκδηλώσεις για το Έτος Βιοποικιλότητας το οποίο διανύουμε, οργάνωσε περιηγήσεις γύρω από την Ακρόπολη (υπό την αιγίδα του ελληνικού Υπουργείου Περιβάλλοντος και τη χορηγία του γερμανικού Υπουργείου Περιβάλλοντος) με επικεφαλής τον κ. Νίκο Πέτρου, πρόεδρο της Ελληνικής Εταιρίας Προστασίας της Φύσης, και τον Μαρτίνο Γκαϊτλιχ, βιολόγο-περιβαλλοντολόγο και διευθυντή της ΕΕΠΦ, οι οποίοι μύησαν την ομάδα παιδιών και δημοσιογράφων που τους πλαισίωσε στις φυσικές ομορφιές του Ιερού Βράχου. Μια φύση που πάλλεται και συνυπάρχει με τον άνθρωπο κι ως πολιορκείται από την αστική ανάπτυξη. Σας την αποκαλύπτουμε...

ΑΠΟ ΤΟ ΧΘΕΣ ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΑ...

«...Τόσο γαλάζος που είναι ο ουρανός σου, τόσο άγριοι οι βράχοι σου τ' άβυσσος σου μελιχρά και οι κάμποι σου οθοπράσινοι, καρπίζει η ελιά καθύς στις Αθήνας τα χρόνια κι ο Ίρις τον θυσσαυρό σου τον μελένιο πάντα σου παρίζει. Το μωυριμένο πυργουστάδι του και τώρα πίζει το λέντερο μελίσι, έτσι ως πεταρίζει πάνω απ' το βουνό σου. Ξαν και τότε ο Απολλώνιος χρυσώνει τ' ατέλειωτά σου καρλοκαίρια. Κι ακόμη στραταλίζουν κάτω απ' τις ακτίδες του τα πεντελίδια μάρμαρα. Η Τέχνη, η Ελευθερία, η Δόξα σήσανε με η φύση είναι πάντα ωραία...»

Με αυτά τα λόγια υμνεί ο Λόρδος Βύρων την Αττική γη, σε μια στροφή του «Τσάλντ Χάρολντ». Κι αν απ' τα χρόνια της Ελληνικής Επανάστασης πολλά έχουν αλλάξει στην πόλη με την αδιάλειπτη πορεία έξι χιλιάδων χρόνων, μια βόλτα γύρω από την Ακρόπολη εκπλήσσει ευχάριστα τον προσεκτικό περιπατητή. «Απορροφημένοι από τις καθημερινές μας συνήθειες μέσα στην πόλη, συχνά ξεχνάμε ότι συνυπάρχουμε –είτε το θέλουμε είτε όχι– με πολλούς άλλους ζωντανούς κόσμους και μικρόκοσμούς. Καθώς έχουμε συνηθίσει να κοιτάζουμε γύρω μας αλλά να μην παρατηρούμε, παραβλέπουμε τα αγριολούλουδα που φυτρώνουν στις αλάνες και στις άκρες των πεζοδρομίων και αγνοούμε τα πουλιά και τα άλλα ζώα που ζουν στη γειτονιά μας», ανέφερε χαρακτηριστικά ο κ. Γκαϊτλιχ, ο οποίος παραδέχεται ότι η συνειδητοποίηση της παρουσίας της φύσης στην πόλη συχνά μας προκαλεί αμηχανία.

ΦΤΕΡΟΥΓΙΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΧΕΛΙΔΟΝΟΦΩΛΙΕΣ Η ομάδα περιδιαβαίνει την Πλάκα, την πιο παλιά συνοικία της Αθήνας και την αρχαιότερη της Ευρώπης, που έλκει την ονομασία της από τα αρβανίτικα (Πλάκου Αθήνα-Παλιά Αθήνα).

Το βλέμμα εγκαταλείπει τους πολύχρωμους πάγκους των καταστημάτων και ταξιδεύει ψηλά, στη γωνιά ενός διατηρητέου κτιρίου, όπου μια ψαλιδωτή ουρά προβάλλει από μια χελιδονοφωλιά από τις είκοσι συνολικά της Πλάκας. Δύο είναι τα είδη των χελιδονιών που φιλοξενεί ο αθηναϊκός ουρανός. Το χελιδόνι (ή σταυλοχελιδονο) και το σπιτοχελιδόνι (ή λευκοχελιδόνι). Περίπου σε τρεις εβδομάδες από την εκκόλαψή τους, τα μικρά θα εγκαταλείψουν τη φωλιά στην οποία γεννήθηκαν και θα παραμείνουν για λίγο ακόμη υπό τη γονική εποπτεία, μέχρι το φθινόπωρο να ανοίξουν τα φτερά τους για την κεντρική και νότια Αφρική.

Ο σκατζόχοιρος (*Erinaceus concolor*) είναι κι αυτός κομμάτι της φυσικής κληρονομιάς της Ακρόπολης και της πλούσιας πανίδας της.

Τα φύλλα της ακάνθου (*Acanthus mollis*) ενέπνευσαν το γλύπτη Καλλίμαχο το 330 π.Χ. για να κατασκευάσει τα κιονόκρανα «κορινθιακού ρυθμού».

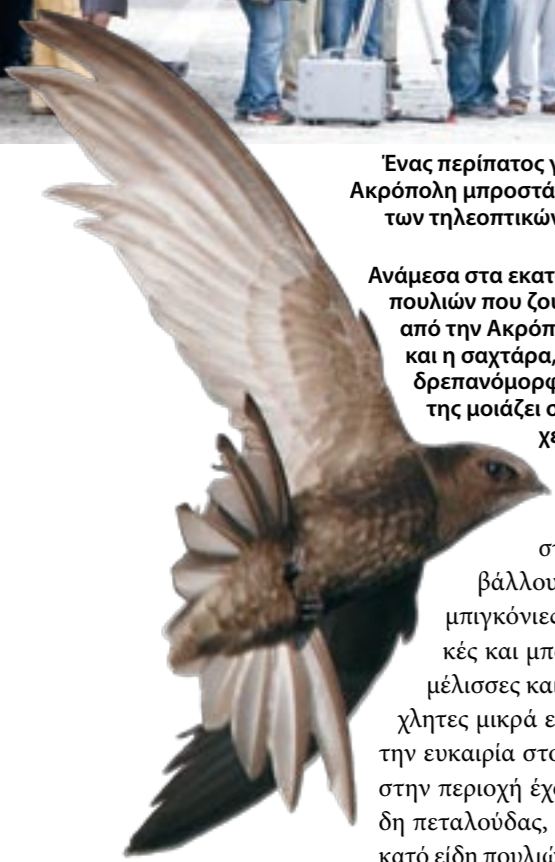
Στην περιοχή έχουν καταγραφεί περίπου 15 είδη πεταλούδας, ανάμεσά τους και η *Papilio mahaon*.

Χελιδονοφωλιά σε αρχοντικό στην Πλάκα.

Ένας περίπατος γύρω από την Ακρόπολη μπροστά στις κάμερες των τηλεοπτικών συνεργειών.

Ανάμεσα στα εκατό είδη πουλιών που ζουν γύρω από την Ακρόπολη είναι και η σαχτάρα, που με τα δρεπανόμορφα φτερά της μοιάζει σαν μεγάλο χελιδόνι.

Η ελληνική έκδοση του περιοδικού GEO συμμετείχε στις εκδηλώσεις που γίνονται παγκοσμίως για το έτος βιοποικιλότητας με εκδηλώσεις περίξ του λόφου της Ακρόπολης. Η «ξενάγηση» αρχίζει...

Λίγα μέτρα από το τσιμέντο και την άσφαλο, η φύση της Ακρόπολης σαγηνεύει και αναζωογονεί.

Στα στενά σοκάκια δίπλα στους κεντρικούς δρόμους, ξεπροβάλλουν από τους κήπους των σπιτιών μπιγκόνιες, πετούνιες, βιβούρνα, αγγελικές και μπουκαμβίλιες, πεδίο δράσης για μέλισσες και πεταλούδες. Εκτελούν ανενόχλητες μικρά εναέρια δρομολόγια και δίνουν την ευκαιρία στον κ. Γκαίτλιχ να σημειώσει ότι στην περιοχή έχουν καταγραφεί περίπου 15 είδη πεταλούδας, καθώς και περισσότερα από εκατό είδη πουλιών. Ανάμεσα τους η σαχτάρα –με τα δρεπανόμορφα φτερά της που μοιάζει σαν μεγάλο χελιδόνι–, καρακάξες, κουρούνες, κοτσύφια, σπουργίτια, περιστέρια και δεκαοχτούρες, ενώ πιο ψηλά στο

βράχο της Ακρόπολης μπορείς να δεις βραχοκιρκίνεζα –μικρόσωμα γεράκια που τρέφονται με έντομα και μικρά τρωκτικά– να πετούν.

Τη νύχτα μπορείς να ακούσεις τη φωνή του γκιώνη και της κουκουβάγιας, να αφουγκραστείς το βουητό από τα τριζόνια και τους γρύλους και το καλοκαίρι να αφεθείς στη μελωδία των τζιτζικιών.

Στην αρχαία Αθήνα κατοικούσε ένας μεγάλος πληθυσμός από κουκουβάγιες, που αποτελούν σύμβολο της πόλης και της θεάς Αθηνάς κατά το μύθο, οι οποίες κοσμούσαν το αρχαίο αθηναϊκό τετράδραχμο, το ισχυρότερο νόμισμα του τότε γνωστού κόσμου έως και τους ελληνοιστικούς χρόνους.

«Οι πόλεις δημιούργησαν νέους οικολογικούς θώ-

κους που ορισμένα είδη ζώων και φυτών σπεύδουν να εκμεταλλευτούν. Το απόφθεγμα σύμφωνα με το οποίο η φύση απεχθάνεται το κενό επαληθεύεται εξίσου και στα αστικά οικοσυστήματα», υπογραμμίζει ο κ. Γκαίτλιχ.

ΣΤΟΥΣ ΑΕΡΗΔΕΣ Επόμενη στάση η πλατεία των Αέρηδων με έντονο το αποτύπωμα της ρωμαϊκής περιόδου στα αρχαία κτίσματα. Στον περιφραγμένο αρχαιολογικό χώρο όπου βρίσκεται το Ωρολόγιο του Κυρρήστου ή Πύργος των Ανέμων, στην κορυφή του οποίου ένας ορειχάλκινος ανεμοδείκτης σε μορφή Τρίτωνα έδειχνε την κατεύθυνση των ανέμων, παρατηρείται όργιο βλάστησης.

ΙΔΟΥ Η «ΑΓΡΙΑ» ΖΩΗ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ

ΠΑΝΙΔΑ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΕΙΔΗ ΠΟΥΛΙΩΝ ΠΟΥ ΦΩΛΙΑΖΟΥΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ

Σπουργίτι (*Passer domesticus*)
Περιστερί (*Columba livia*)
Δεκαοχτούρα (*Streptopelia decaocto*)
Χελιδόνα (Σταυλοχελιδόνα *Hirundo rustica* και Σπιτοχελιδόνα ή λευκοχελιδόνα *Delichon urbica*)
Σαχτάρα (*Apus apus*)
Τσαλαπετεινός (*Uruba erops*)
Καρακάξα (*Pica pica*)
Κοτσύφι (*Turdus merula*)
Σταχτομυγοχάφτης (*Muscicapa striata*)
Ωχροστριτίδα (*Hippolais pallida*)
Καρδερίνα (*Carduelis carduelis*)
Μαυροκούφης (*Sylvia atricapilla*)
Καλογριδί (*Parus major*)
Κουκουβάγια (*Athene noctua*)
Γκιώνης (*Otus scops*)
Βραχοκιρκίνεζο (*Falco tinnunculus*)

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΕΙΔΗ ΠΟΥΛΙΩΝ ΠΟΥ ΔΙΑΧΕΙΜΑΖΟΥΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ

Κοκκινολαίμη (*Erethacus rubecula*)
Δενδροφυλοσκόπος (*Phylloscopus collybita*)
Λευκοσουσουράδα (*Motacilla alba*)
Σταχτοσουσουράδα (*Motacilla cinerea*)
Ψαρόνι (*Stumus vulgaris*)

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΕΙΔΗ ΘΗΛΑΣΤΙΚΩΝ

Σκαντζόχοιρος (*Erinaceus concolor*)
Νυχτερίδες (Συναντώνται πέντε είδη, συνηθέστερο το *Pipistrellus pipistrellus*)

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΕΙΔΗ ΕΝΤΟΜΩΝ

Πεταλούδες (15 είδη. Συνηθέστερα οι *Pieris brassicae*, *Cynthia cardui*, *Vanessa atalanta*, *Irchiclides podalirius*, *Papilio mahaon*)
Μέλισσες (*Apis mellifera*)
Σφήκες (*Vespa crabro* και *Vespa sp.*)

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΕΙΔΗ ΝΥΧΤΟΒΙΩΝ ΕΝΤΟΜΩΝ

Τριζόνι / Γρύλος (*Acheta domesticus*)

ΕΝΤΟΜΑ (ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ)

Τζιτζίκι (*Cicada*)

ΕΡΠΕΤΑ

Χελώνα κρασπεδωτή (*Testudo marginata*)
Σαύρα (*Podarcis sp*)
Σαμιμιδί (*Hemidactylus turcicus*)
Κροκοδειλάκι (*Agama stellio*)

Μια φωλιά με κοτσύφια (*Turdus merula*) στη σκιά του βράχου της Ακρόπολης.

ΧΛΩΡΙΔΑ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΔΕΝΤΡΑ ΚΑΙ ΘΑΜΝΟΙ

Ελιά (*Olea europea*)
Χαρουπιά (*Ceratonia siliqua*)
Αριά (*Quercus ilex*)
Πουρνάρι (*Quercus coccifera*)
Ήμερη-φυλλοβόλα βελανιδιά (*Quercus ithaburensis*)
Κυπαρίσι (*Cupressus sempervirens*)
Κουτσουπιά (*Cercis siliquastrum*)
Λυγαριά (*Vitex agnus castus*)
Αειλανθος ή Βρωμοκαροδιά (*Ailanthus altissima*)
Συκιά (*Ficus carica*)
Ροδιά (*Punica granatum*)
Ψευδοακακία (*Robinia pseudacacia*)
Πεύκο (*Pinus halepensis*)
Δενδρολίβανο (*Rosmarinus officinalis*)
Δενδρώδης Μηδική (*Medicago arborea*)

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΓΡΙΟΛΟΥΛΟΥΔΑ

Παπαρούνα (*Papaver rhoeas*)
Μαργαρίτα (*Chrysanthemum coronarium*)
Ζοχός (*Sonchus sp*)
Αγριοραδίκι (*Taraxacum sp*)
Ρόκα (*Eruca sativa*)
Geranium robertianum
Ακανθος (*Acanthus mollis*)
Vicia sativa
Reseda lutea
Περδικάκι (*Parietaria sp*)
Καμπανούλα Αττικής (*Campanula celcii celcii*)
Centaurea attica
Centaurea raphanina mixta
Inula verbascifolia methanae
Peganum harmala
Biarum tenuifolium
Scrophularia heterophylla
Inula verbascifolia methanae
Cheilanthes vellea
Micromeria acropolitana

Στην αρχαία Αθήνα κατοικούσε μεγάλος αριθμός από κουκουβάγιες (*Athene noctua*), ιερό δώρο της θεάς Αθηνάς και σύμβολο της πόλης. Σήμερα, περπατώντας το βράδυ κάτω από τον Ιερό Βράχο, μπορούμε να ακούσουμε τη φωνή της.

Το γεράκι της Ακρόπολης (βραχοκιρκινέζο - *Falco tinnunculus*) ατενίζει το «θαύμα» του Αττικού λεκανοπέδιου (με αιθαλομίχλη και σκόνη από τη Σαχάρα).

Οι χερσοχελώνες, εξοικειωμένες από τη φιλική διάθεση των επισκεπτών του Ιερού Βράχου, συμπεριφέρονται ως κατοικίδια.

Ο τσαλαπετεινός *Urrua erops*. Η πλούσια βλάστηση που υπάρχει γύρω από την Ακρόπολη φιλοξενεί περίπου 7 ζευγάρια.

Ζοχοί, πικραλίθες, αγριοραδίκια, παπαρούνες, αγριοβρώμη, καθώς και κάποια δέντρα: μια αγριοσυκιά, μια κουτσουπιά (το «δέντρο του Ιούδα» με τα ροζ λουλούδια που ανθίζει κάθε Απρίλη), μια ροδιά – δέντρα ελληνικά να συνυπάρχουν αρμονικά με τους αιελανθους (βρωμοκαρυδιές) ασιατικής προέλευσης, που έφτασαν στη χώρα μας το 18ο αι., εδραιώθηκαν και αποτελούν πλέον κομμάτι της ελληνικής χλωρίδας. Το «φονικό» για τους αλλεργικούς περδικάκι φυτρώνει δίπλα σε αγριολούλουδα που υφίστανται τον «επεκτατισμό» του ξάνθιου, ενός αγριόχορτου, «ζιζάνιο» κατά την ανθρωποκεντρική προσέγγιση, καθώς συνήθως προκαλεί προβλήματα στις καλλιέργειες.

ΣΤΗ ΣΚΙΑ ΤΟΥ ΗΡΩΔΕΙΟΥ Τα βήματά μας μάς οδηγούν στον πεζόδρομο της Διονυσίου Αρεοπαγίτου. Πεύκα, πλατάνια, κυπαρίσσια, λυγαριές και μουριές προσφέρουν φιλόξενη δροσιά σε περαστικούς και επισκέπτες. Άνισος ο αγώνας της βελανιδιάς έναντι του πεύκου στον ελληνικό χώρο και δη στην αττική γη, παρατηρεί ο ξεναγός μας, μια και οι αντοχές του είναι μικρότερες έναντι του... αντιπάλου του, στην υλοτόμηση, στη βοσκή και στη φωτιά. Επιπρόσθετα, χρειάζεται περισσότερο χρόνο, για να φτάσει σε πλήρη ανάπτυξη.

Στην περιοχή γύρω από την Ακρόπολη υπάρχουν τρία είδη βελανιδιάς: η ήμερη –που είναι και φυλλοβόλα–, η αριά

και το πουνάρι, που είναι αιθαλή.

Ένας τσαλαπετεινός με τις ασπρόμαυρες φτερούγες του και το καστανοπορτοκαλί λοφίο του προβάλλει μέσα από τα κλαδιά την ώρα που γευματίζει. Ο κ. Γκαίτλιχ σπεύδει να μας πληροφορήσει ότι έχουν εντοπιστεί περίπου έξι με επτά ζευγάρια στην περιοχή γύρω από την Ακρόπολη.

Μολόχες, τσουκνίδες και αγιόκλημα παισιώνουν μια χαρουπιά, οι καρποί της οποίας προσφέρουν ένα υποκατάστατο της σοκολάτας στη ζαχαροπλαστική, ενώ οι σημαντικοί σπόροι της για αιώνες αποτελούσαν την πλέον αξιόπιστη μονάδα μέτρησης των πολύτιμων υλικών. Λίγο παρακάτω εντοπίζουμε μια αγγελική, ένα καλλιεργημένο φυτό αρωματικό και μελισσοκομικό.

ΔΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΛΗΣ ΟΔΟΥ Ξεκόβουμε από το πολύβουο κομμάτι της περιοχής και δια της Κοίλης οδού –σημαντικού δρόμου της αρχαιότητας με ευκρινείς τις τροχιές από τα κάρρα– οδηγούμαστε στην περιοχή ανάμεσα στο λόφο του Φιλοπάππου και το λόφο των Νυμφών. Στο τοπίο η ανθρώπινη παρέμβαση είναι μικρότερης κλίμακας και ευνοεί το να περιστραφεί η συζήτηση γύρω από τα ενδημικά και σπάνια φυτά του λόφου της Ακρόπολης. Το σημαντικότερο όλων είναι η *Micromeria acropolitana*, ένα μικρό πολυετές φυτό που φυτρώνει αποκλειστικά στο βράχο της Ακρόπολης και πουθενά αλλού στον κόσμο και αποτελεί σύμβολο επιβίωσης.

Στο χώρο της Ακρόπολης φύονται και άλλα ενδημικά όπως τα κενταύρια (*Centaurea attica* και *Centaurea raphanina mixta*), η *Inula verbascifolia methanea* αλλά και ορισμένα σπάνια για τον ελληνικό χώρο φυ-

τά, όπως το *Peganum harmala* και το *Biarum tenuifolium*. Αξιόλογα θεωρούνται και τα βραχοφιλα φυτά του Ιερού Βράχου, όπως η *Scrophularia heterophylla*, το ελληνικό ενδημικό *Inula verbascifolia methanea*, το πτεριδόφυτο *Cheilanthes vellea* κ.ά.

Οι αρχαιολογικοί χώροι της Ακρόπολης αποτελούν καταφύγιο και για πουλιά που ξεχειμωνιάζουν όπως τη σταχτοσουσουράδα, τη λευκοσουσουράδα, τον καρβουνιάρη, τον δενδροφυλλοσκόπο, τον κοκκινολαίμη, την τσίχλα, το ψαρόνι και το σπίνο.

Στο θέατρο του Διονύσου εντοπίστηκε και το κροκοδειλάκι, ένα είδος σαύρας που συνήθως ζει σε άνυδρες περιοχές στα νησιά του Αιγαίου, στην Κέρκυρα και στους Παξούς και το οποίο κατά τα φαινόμενα έφερε στην Ακρόπολη η ανθρώπινη δραστηριότητα.

ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ Η περιπλάνησή μας φτάνει στο τέλος της και ο κ. Γκαίτλιχ υπογραμμίζει καταληκτικά: «Η σημερινή εικόνα του αστικού τοπίου της Αθήνας, όπως άλλωστε και κάθε τοπίου, είναι ένα παλιμψηστο που προέκυψε μέσα από την ιστορική εξέλιξη, ως αποτέλεσμα επάλληλων χρήσεων του χώρου. Προάγοντας τη φύση μέσα στις πόλεις συμβάλλουμε όχι μόνο στην αναζωογόνησή τους, αλλά και στη δημιουργία ενός νέου προτύπου αστικής διαβίωσης. Έτσι, η επαφή και η απόλαυση της φύσης παύει να είναι μια ενασχόληση κατάλληλη μόνο για τις διακοπές μας, αλλά γίνεται μια δυνατότητα της καθημερινότητάς μας».

ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΤΕΥΧΟΣ: Η συνουσία προς τιμήν της *Micromeria acropolitana* και το οικολογικό ντοκιμαντέρ του GEO «Η βιοποικιλότητα της Ακρόπολης».

MICROMERIA ACROPOLITANA

Ένα φυτό από τα πιο σπάνια και μοναδικά στον κόσμο φύεται αποκλειστικά και μόνο στο βράχο της Ακρόπολης: η πολύτιμη *Micromeria acropolitana Halacsy*. Η μάχη της για επιβίωση χάνεται στα βάθη του χρόνου πολύ πριν εκδηλωθεί ανθρώπινη παρουσία στον Ιερό Βράχο.

Πρόκειται για ένα μικρό πολυετές φυτό, που για πρώτη φορά αναφέρει το 1908 ο βοτανολόγος Halacsy. Ωστόσο θεωρείται βέβαιο ότι οι πρώτοι που συνέλεξαν το είδος ήταν οι Γάλλοι βοτανολόγοι Rene Maire και Marcel Petitmengin των Πανεπιστημίων Μονπελιέ και Nancy, οι οποίοι το 1906 επισκέφτηκαν την Ακρόπολη. Εκτοτε τα ίχνη του φυτού χάνονται, γεγονός το οποίο επισημαίνουν πολλοί επιστήμονες σε σχετική αρθρογραφία τους. Η *Micromeria acropolitana* προστατεύεται στην Ελλάδα από τις 30 Ιανουαρίου 1981, με το Προεδρικό Διάταγμα 67 «Περί προστασίας της Αυτοφυούς Χλωρίδας και Άγριας Πανίδας» (τεύχος 1, αρ. φυλ. 23).

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΑΝΑΚΑΛΥΨΗΣ ΕΝΟΣ ΜΙΝΙ ΘΑΥΜΑΤΟΣ

Τα ίχνη της θα εντοπίσει εκ νέου το 2006 ο Έλληνας βιολόγος Γρηγόρης Τσουνής, ο οποίος επί χρόνια ερευνά την πανίδα και τη χλωρίδα στην περιοχή της Ακρόπολης. Μαζί με το γιο του, Λάμπρο, εντοπίζει ένα μικρό πληθυσμό τους, περίπου διακόσια φυτά. Ο επιστήμονας –συγγραφέας του βιβλίου «Γύρω από την Ακρόπολη»– θέλησε να επιβεβαιώσει το σημαντικότερο εύρημά του. Σε πρώτη φάση επισκέπτεται ηλεκτρονικά το Herbarium WV, Ινστιτούτο Βοτανολογίας του Πανεπιστημίου της Βιέννης, και στη συνέχεια επικοινωνεί με τη βοτανικό δρα Kit Tap του Πανεπιστημίου της Κοπεγχάγης, στην οποία αρχικά αποστέλλει φωτογραφικό υλικό και στη συνέχεια μικρά μέρη του φυτού. Ακολουθεί τακτική επικοινωνία που θα διαρκέσει έως τις 16 Ιουνίου 2009, οπότε και η επιστήμονας με mail τον συγχαίρει για την ανακάλυψή του. Η δρα Kit θέλησε να διαπιστώσει ίδιος όμματα την ανακάλυψη και για το λόγο αυτόν επισκέπτεται την Ελλάδα λίγο αργότερα.

ΕΝΑΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΜΕ ΡΟΖ ΑΝΘΗ ΧΡΗΣΕΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Το σπάνιο φυτό φύεται σε βραχώδη μέρη και σε σχισμές των τοίχων, εκεί όπου υπάρχει λίγο χώμα. Το ύψος του είναι 5-20 εκ. Προτιμά περιοχές που έχουν ανατολικό προσανατολισμό, για να βλέπει καλύτερα τον ήλιο, και ανθίζει Μάιο με Ιούνιο παράγοντας μικρά ροζ άνθη. Όπως αναφέρει σε άρθρο του ο Γρηγόρης Τσουνής (Τέχνες & Αρχαιολογία, τεύχος 113, Δεκέμβριος 2009), κατά τη διάρκεια των ερευνών του δε διαπίστωσε να επισκέπτονται το φυτό μέλισσες, σφήκες ή πεταλούδες. Ωστόσο παρατήρησε μυρμήγκια να μεταφέρουν τους πολύτιμους μαύρους μικρούς σπόρους του. Σύμφωνα με τον ίδιο, η *Micromeria* συχνά φυτρώνει πολύ κοντά με ένα φυτό με μικρά κίτρινα λουλούδια, την πικραλίδα (*Picris sp*), που συχνά την επισκέπτονται διάφορα είδη από πεταλούδες. Η ανθρώπινη παρουσία, η τουριστική δραστηριότητα, η πιθανή καταστροφή του κατά τη διάρκεια καθαρισμού του αρχαιολογικού χώρου το θέτουν σε άμεσο κίνδυνο και γι' αυτό έχει συσταθεί στις αρχαιολογικές υπηρεσίες να είναι πολύ προσεκτικές. «Δεν είναι σπάνιο το φαινόμενο της καταστροφής κάποιων αξιόλογων και πανέμορφων φυσικών χώρων μέσα στην πόλη, εν ονόματι “βελτιωτικών παρεμβάσεων”. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι η κάλυψη των ρεμάτων με ταϊμέντο, καθώς και ο ψεκασμός των αρχαιολογικών χώρων με ζιζανιοκτόνα...

Η Υπουργός Περιβάλλοντος δήλωσε στο GEO:

«Η Ελλάδα είναι μια χώρα πλούσια σε βιοποικιλότητα κι αυτό σε ένα πολύ μεγάλο βαθμό οφείλεται στη γεωγραφική θέση της. Είναι μια χώρα που πάντα την καθόριζαν οι ποικιλίες. Δεν είναι μόνο ένα σταυροδρόμι συνάντησης διαφορετικών πολιτισμών αλλά κι ένα ψηφιδωτό όπου εναλλάσσονται πολλά και διαφορετικά τοπία, όπου επικρατούν ποικίλες συνθήκες και περιβαλλοντικές καταστάσεις. Ειδικά στην Ακρόπολη έχει βρεθεί ένα ενδημικό φυτό, η *Micromeria acropolitana*, που ήταν χαμένη για πάνω για εκατό χρόνια. Σήμερα, μετά την ανακάλυψή της αποτελεί πλέον σύμβολο της ελληνικής βιοποικιλότητας. Το Υπουργείο Περιβάλλοντος σε συνεργασία με το Υπουργείο Πολιτισμού οφείλει να την προστατεύσει. Η Πολιτεία έχει χρέος να δημιουργήσει πολλούς νέους ανοιχτούς χώρους στην πόλη της Αθήνας με στόχο να ξαναδούμε είδη που έχουμε χάσει».

Η κ. Τίνα Μπυρμπίλη.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ

Μια περιβαλλοντική ΜΚΟ με 60 χρόνια δράσης

Από τη **Λίτσα Τότσα** (κείμενο), **ΕΕΠΦ** (φωτογραφίες)

Εξήντα χρόνια δράσης και γόνιμης παρέμβασης στην προστασία της φυσικής κληρονομιάς της χώρας μας συμπληρώνει η Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης (ΕΕΠΦ), η παλαιότερη περιβαλλοντική οργάνωση της Ελλάδας, που ιδρύθηκε το 1951.

Η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των Ελλήνων αλλά και όσων αγαπούν τη χώρα μας για τη φυσική κληρονομιά της αλλά και δράσεις για την προστασία της συγκροτούν το δίπτυχο της αποστολής αυτής της τόσο σημαντικής Περιβαλλοντικής Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης πανελλαδικής εμβέλειας.

Στους κόλπους της έχουν δραστηριοποιηθεί όλα αυτά τα χρόνια επίλεκτα στελέχη της ελληνικής κοινωνίας από διάφορους χώρους. Πολύτιμο... καύσιμο στην ατμομηχανή της αποτελεί το εκτεταμένο δίκτυο εθελοντών της, που πρωτοστατεί στον αγώνα της για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος της χώρας μας.

Το σημαντικό έργο που επιτελεί η ΕΕΠΦ αναγνωρίστηκε με τιμητικές διακρίσεις από την Ακαδημία Αθηνών, το Συμβούλιο της Ευρώπης και το ίδρυμα Ford.

Σήμερα έχει στο δυναμικό της περίπου 1.800 εγγεγραμμένα μέλη. Διοικείται από δεκαμελές Διοικητικό Συμβούλιο. Πρόεδρος είναι ο Ν. Πέτρου και Γε-

νικός Γραμματέας ο Λ. Κόλλας.

Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΡΑΜΣΑΡ Η Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης υπέγραψε για λογαριασμό της χώρας μας τη Συνθήκη για την προστασία των Υγρότοπων και πρωτοστάτησε στη δημιουργία εθνικών δρυμών και στην προστασία φυτών, ζώων και βιοτόπων. Συγκεκριμένα, ο τότε Γενικός Γραμματέας της ΕΕΠΦ, ο αείμνηστος Βύρων Αντίπας, υπέγραψε το 1971 στο Ραμσάρ του Ιράν την ομώνυμη Διεθνή Συνθήκη για τους Υγρότοπους.

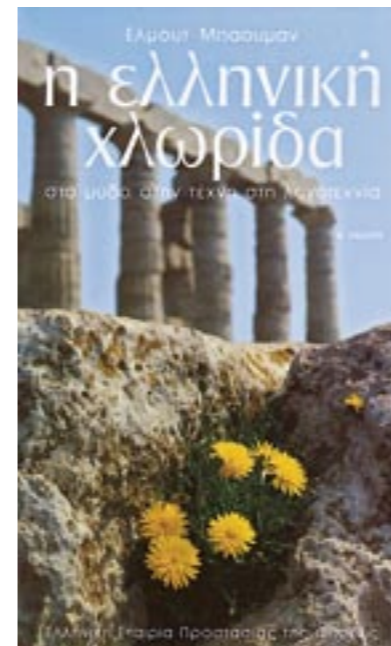
Σήμερα η ΕΕΠΦ δραστηριοποιείται σε τέσσερις άξονες:

- Περιβαλλοντική εκπαίδευση
- Προγράμματα προστασίας της φύσης
- Περιβαλλοντικές παρεμβάσεις
- και ευαισθητοποίηση του κοινού.

Για να επιτελέσει την αποστολή της, βασίζεται σε εκτεταμένο δίκτυο επιστημόνων και εθελοντών. Η οικονομική στήριξη της προέρχεται από τις συνδρομές και δωρεές μελών, χορηγίες ιδρυμάτων και επιχειρήσεων και, για συγκεκριμένα προγράμματα προστασίας της φύσης, από κρατική και διακρατική οικονομική ενίσχυση.

Η ΕΕΠΦ εκπροσωπεί στην Ελλάδα το **Ίδρυμα για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (FEE)** και το **Centre Naturora του Συμβουλίου της Ευρώπης**. Είναι επίσης μέλος σημαντικών διεθνών περιβαλλοντικών οργανισμών: IUCN, EEB, ECNC, EUCC και άλλων. Συνεργάζεται στενά με άλλες ελληνικές περιβαλλοντικές ΜΚΟ σε κοινούς στόχους, καθώς και με φορείς του δημοσίου και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

ΓΑΛΑΖΙΕΣ ΣΗΜΑΙΕΣ Ως εκπρόσωπος του FEE, είναι ο εθνικός χειριστής του διεθνούς προγράμμα-

Πλούσιο το έργο των 1.800 εγγεγραμμένων μελών της ΕΕΠΦ, που παράσχει υπηρεσίες φύλαξης οικοτόπων και έκδοσης οικολογικών μελετών.

τος «**Γαλάζιες Σημαίες**», για την προστασία των οργανωμένων παραλιών και των τουριστικά ανεπτυγμένων ακτών της χώρας μας. Η ΕΕΠΦ χειρίζεται το διεθνές αυτό πρόγραμμα στην Ελλάδα από το 1992. Η «Γαλάζια Σημαία», σύμβολο ποιότητας, απονέμεται με αυστηρά κριτήρια σε παράκτιους δήμους ή ξενοδοχειακές μονάδες που διαχειρίζονται οργανωμένες ακτές και μαρίνες. Το πρόγραμμα στοχεύει στην καθαριότητα της θάλασσας αλλά και της ακτής, στην ασφάλεια και στην παροχή σωστών υπηρεσιών προς λουόμενους και επισκέπτες, όπως και στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και στην ενεργό προστασία του παράκτιου χώρου.

Από το 2009, η ΕΕΠΦ διαχειρίζεται και το ειδικό διεθνές πρόγραμμα «**The Green Key**», που αποδίδει το ομώνυμο σήμα οικολογικής ποιότητας (eco-label) σε επιχειρήσεις του τουριστικού τομέα. Κατά την πρώτη, πιλοτική εφαρμογή του προγράμματος αυτού, βραβεύτηκαν με το Green Key 52 ξενοδοχειακές μονάδες

Ο ρόλος της ΕΕΠΦ δεν περιορίζεται στην προσπάθεια ενημέρωσης των Ελλήνων περί οικολογίας. Επεκτείνεται επίσης σε περιβαλλοντικές δράσεις και έρευνες.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΚΟΡΩΝΗΣ

ΜΑΡΤΙΝΟΣ ΓΚΑΙΤΛΙΧ

Ο Μαρτίνος Γκαίτλιχ είναι Διευθυντής της Ελληνικής Εταιρίας Προστασίας της Φύσης (ΕΕΠΦ) και παλαιότερα έχει διατελέσει και μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της. Επίσης, είναι μέλος της Συντακτικής Επιτροπής του περιοδικού «Η ΦΥΣΗ» της ΕΕΠΦ και υπεύθυνος Περιβαλλοντικών Προγραμμάτων και Παρεμβάσεων.

Υπήρξε συνεργάτης του Ζωολογικού Μουσείου, του εργαστηρίου Ζωολογίας του Βιολογικού Τμήματος Πανεπιστημίου Αθηνών και συμμετείχε στην ομάδα εργασίας του Προγράμματος Βιοτόπων CORINE και του Προγράμματος Δεδομένων για την Ελληνική Χλωρίδα και Πανίδα «ΦΙΛΟΤΗΣ» του ΕΜΠ.

ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ «Η ΦΥΣΗ» ΤΗΣ ΕΕΠΦ

Τριάντα τέσσερα χρόνια ζωής και περισσότερα από 123 τεύχη μετρά το περιοδικό «Η Φύση», που εκδίδει η Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης.

Κυκλοφόρησε για πρώτη φορά το 1975 ως οκτασέλιδο και ασπρόμαυρο εντυπάκι, ως «πληροφοριακές σελίδες» των δραστηριοτήτων της Εταιρίας. Σταδιακά άφησε πίσω το... ασπρόμαυρο παρελθόν του, με αποτέλεσμα σήμερα να αριθμεί πλέον 64 έγχρωμες σελίδες με πλούσιο φωτογραφικό υλικό, άρθρα για το φυσικό περιβάλλον και πληροφορίες για τις δραστηριότητες της ΕΕΠΦ.

«Η Φύση» αποστέλλεται κάθε τρίμηνο δωρεάν στα μέλη της ΕΕΠΦ, ενώ είναι διαθέσιμο προς αγορά από κάθε ενδιαφερόμενο, ο οποίος είτε θα πρέπει να απευθυνθεί στα γραφεία της Εταιρίας (Νίκης 20, 105 57 Αθήνα), για να του σταλεί ταχυδρομικά, είτε να επικοινωνήσει τηλεφωνικά με την Εταιρία (210.3224944) στην περίπτωση που ενδιαφέρεται για την αγορά συγκεκριμένου τεύχους.

Σε κάθε περίπτωση, στην ιστοσελίδα της Ελληνικής Εταιρίας Προστασίας της Φύσης προσφέρονται τα editorial κάθε τεύχους, επιλεγμένα άρθρα και ολόκληρα τα παλαιότερα τεύχη σε ηλεκτρονική μορφή Acrobat.pdf.

από όλη την Ελλάδα.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ Η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση είναι απολύτως αναγκαία στις μέρες μας για τη διασφάλιση της ποιότητας ζωής μας αλλά και των επόμενων γενεών. Γι' αυτόν το λόγο στις δράσεις της ΕΕΠΦ περιλαμβάνεται και η υλοποίηση πέντε διαχρονικών προγραμμάτων **Πανελλήνιων Δικτύων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης**, εγκεκριμένων από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας, διά Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων.

Στα δίκτυα αυτά συμμετείχαν τη σχολική χρονιά 2008-2009 περίπου 1.500 σχολεία (δημοτικά, γυμνάσια, λύκεια) από όλη την Ελλάδα. Σε κάθε δίκτυο Π.Ε. εκδίδεται και παρέχεται δωρεάν στην εκπαιδευτική κοινότητα το κατάλληλο ενημερωτικό και εκπαιδευτικό υλικό, καθώς και συνεχής υποστήριξη με πληροφορίες ή συμβουλές.

ΤΑ ΔΙΚΤΥΑ ΑΥΤΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΕΞΗΣ:

«Οικολογικά Σχολεία»: Στο πρόγραμμα αυτό, κάθε σχολείο μελετά και βρίσκει πρακτικές λύσεις σε θέματα που έχουν σχέση με την ενέργεια, το νερό, τα απορρίμματα κ.λπ.

«Νέοι Δημοσιογράφοι για το Περιβάλλον»: Ένα επιλεγμένο περιβαλλοντικό θέμα αντιμετωπίζεται δημοσιογραφικά σε βάθος, πολλές φορές σε συνεργασία με μαθητές από άλλες ευρωπαϊκές χώρες, με εργαλείο επικοινωνίας το ίντερνετ.

«Φύση χωρίς Σκουπίδια»: Εθελοντικές ομάδες συνεργάζονται με τις τοπικές αρχές και κοινωνίες, για να ευαισθητοποιήσουν την κοινή γνώμη στην καλύτερη διαχείριση απορριμμάτων και την καταπολέμηση της αισθητικής ρύπανσης στην περιοχή τους.

«Πράσινες Γωνιές της Γειτονιάς μου»: Με τη βοήθεια εκπαιδευτικού υλικού για την πανίδα και χλωρίδα του αστικού περιβάλλοντος, τα παιδιά καλούνται να γνωρίσουν τη φύση στα μικρά καταφύγια ζωής μέσα στις πόλεις.

«Μαθαίνω για τα Δάση»: Παρέχονται γνώσεις για το δάσος και τη λειτουργία του και πρακτικές εφαρμογές που καλούνται να υλοποιήσουν οι μαθητές, συχνά στο ίδιο το δάσος.

Στα δίκτυα αυτά προσφέρουν εθελοντικώς την πολύτιμη συνεργασία τους περίπου 150 εκπαιδευτικοί όλων των βαθμίδων, είτε ως μέλη των Συντονιστικών Επιτροπών είτε ως υπεύθυνοι για την κάθε σχολική ομάδα.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ

Η ΕΕΠΦ έχει χειριστεί, μόνη ή σε συνεργασία με άλλες περιβαλλοντικές ΜΚΟ, διάφορα προγράμματα προστασίας της φύσης όπως:

«Πρόγραμμα LIFE Νέστου»: Η ΕΕΠΦ συμμετείχε σε τριετές πρόγραμμα, που είχε σκοπό την προστασία των αρπακτικών πουλιών στα Στενά του Νέστου, τον επαναπλημμυρισμό και την αναδάσωση περιοχών του Δέλτα, την κατασκευή νησίδων φωλιάσματος πουλιών στις λιμνοθάλασσες και την εν γένει οικοτουριστική ανάπτυξη της περιοχής.

«Λιμνοθάλασσα Αμβρακικού»: Οικοτουριστική ανάπτυξη της λιμνοθάλασσας Κωνσταντίο, στον Αμβρακικό. Η δράση πλαισιώθηκε και από την έκδοση βιβλίων για τα πουλιά και τα ψάρια του Αμβρακικού, σε συνεργασία με τη Μονή Προφήτη Ηλία Πρέβεζας.

«Ανάδειξη περιοχών Natura»: Καταγραφή των τύπων βιοτόπων και σημαντικών ειδών πανίδας και χλωρίδας στις 270 προστατευόμενες περιοχές Natura της χώρας. Η ΕΕΠΦ έχει εκδώσει ενημερωτικό λεύκωμα σε συνεργασία με το ΥΠΕΧΩΔΕ.

«Πρόγραμμα για τη Βίδα στον Άραχθο»: Μελέτη για τη διάνοξη και συντήρηση παλαιών μονοπατιών κατά μήκος του ποταμού Αράχθου με σχετική σήμανση και παράλληλη έρευνα για τα ενδιαίτηματα της βίδρας με στόχο την προστασία τους.

«Πρόγραμμα προστασίας και διαχείρισης δρυδάσους της Φολόης»: Σε συνεργασία με τοπικές οργανώσεις νέων, υλοποιήθηκαν επιλεκτικές αναδασώσεις με δέντρα και θάμνους μετά τις πυρκαγιές του 2007, δράσεις επιμόρφωσης νέων εθελοντών για την προστασία του δάσους, ενώ δημιουργήθηκε κέντρο πληροφόρησης για το αρχαίο δάσος της Φολόης στο ομώνυμο χωριό.

ΒΡΑΒΕΙΟ «ΒΥΡΩΝΑ ΑΝΤΙΠΙΑ» Έχει επίσης καθιερώσει το **Βραβείο «Βύρωνα Αντίπα»**, το οποίο απονέμεται σε άτομο ή μη κρατική οργάνωση που έχει συμβάλει αποτελεσματικά, διαχρονικά και με ανιδιοτέλεια στην προστασία της ελληνικής φύσης και του περιβάλλοντος. Ανάμεσα στους βραβευμένους έως σήμερα περιλαμβάνονται ο κ. Μιχαήλ Δεκλερής, τ. Πρόεδρος του Ε' Τμήματος του ΣτΕ, ο Δήμαρχος Τήλου, ο φιλέλληνας φυσιοδίφης και συγγραφέας Hellmut Bauman, η οργάνωση περιθαλψής αγριών πτηνών «Αλκυόνη», οι περιβαλλοντικές ΜΚΟ Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος και Πολιτισμού, Ορνιθολογική και WWF Ελλάς, η «Φιλοδοσική Ένωση Αθηνών», ο κ. Luc Hoffman, ιδρυτής και Πρόεδρος της Εταιρείας Προστασίας Πρεσπών κ.ά.

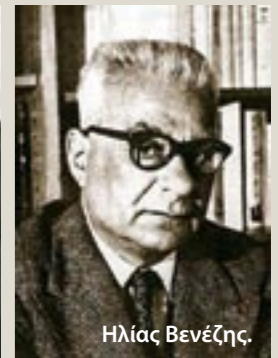
Πάνω αριστερά, ο Μαρτίνος Γκαϊτλιχ «αναλύει τη βιοποικιλότητα της Ακρόπολης» κατά την περιήγηση του GEO. Πάνω, ανάρτηση τεχνητής φωλιάς.

Δημήτρης Μητρόπουλος.

Ελένη Βλάχου.

Ηλίας Βενέζης.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΕΣ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΕΠΦ

Στις αρχές της δεκαετίας του '50 η Ελλάδα βρίσκεται σε φάση ανασυγκρότησης. Το 1951, σημαντικές προσωπικότητες της εποχής, επιστήμονες και διανοητές ενώνουν τις δυνάμεις τους, για να συγκροτήσουν την πρώτη περιβαλλοντική οργάνωση στη χώρα, την Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης.

Ανάμεσα στα ιδρυτικά μέλη της εκδότρια Ελένη Βλάχου, ο συγγραφέας της «Αιολικής Γης» Ηλίας Βενέζης, ο αρχαιολόγος Σπύρος Μαρινάτος (ο οποίος πραγματοποίησε σημαντικές ανασκαφές στον προϊστορικό οικισμό του Ακρωτηρίου της Σαντορίνης), ο Γερμανός φιλόλογος, γλωσσολόγος, νεοελληνιστής, αρχαιολόγος και μέγας ορειβάτης Μιχαήλ Δέφνερ, ο Κάισαρ Αλεξόπουλος (Ακαδημαϊκός, Καθηγητής Φυσικής του Πανεπιστημίου Αθηνών και μέλος της ομάδας BAN), οι σημαντικοί ερευνητές της ελληνικής χλωρίδας Πέτρος Μπούρσαλης και Λεωνίδας Πινάσης, ο γλωσσολόγος Γ. Κακριδής, η μεγάλη φυσιογνωμία των γραμμάτων της δημοσιογραφίας και του θεάτρου Αιμίλιος Χουρμούζιος, ο καθηγητής Βοτανικής Ιωάννης Πολίτης, ο Χ. Διαπούλης (Διευθυντής του Βοτανικού Μουσείου του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών) και πολλοί άλλοι.

Στις επάλξεις της εταιρίας, ως απλά μέλη θήτευσαν σημαντικές προσωπικότητες, όπως ο διεθνούς φήμης μαέστρος Δημήτρης Μητρόπουλος και ο ηθοποιός Δημήτρης Χορν.

Δημήτρης Χορν.

Δύο από τις πιο σημαντικές εκδόσεις της ΕΕΠΦ.